

U 48/2024 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förhandlingar om ett avtal om samarbete och informationsutbyte i konkurrensfrågor mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen en promemoria om förhandlingarna om ett avtal om samarbete och informationsutbyte i konkurrensfrågor mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Helsingfors den 28 november 2024

Arbetsminister Arto Satonen

Specialsakkunnig Iiro Ihanamäki

28.11.2024

**FÖRHANDLINGAR OM ETT AVTAL OM SAMARBETE OCH
INFORMATIONsutbyte I KONKURRENSFRÅGOR MELLAN EUROPEISKA
UNIONEN, Å ENA SIDAN, OCH FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRIANNIEN
OCH NORDIRLAND, Å ANDRA SIDAN**

1 Bakgrund

Den 11 maj 2021 lämnade kommissionen rådet en rekommendation till rådets beslut om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om ett avtal om samarbete och informationsutbyte i konkurrensfrågor mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland (nedan kallat Förenade kungariket eller UK), å andra sidan.

Kommissionens förslag behandlades i rådets arbetsgrupp för Förenade kungariket den 20 maj 2021 och i arbetsgruppen för konkurrens den 20 maj 2021. Till riksdagen lämnades en E-skrivelse om ärendet ([E 83/2021 vp](#)) den 22 juni 2021. Den 10 maj 2023 nådde arbetsgruppen för Förenade kungariket enighet om innehållet i rådets beslut och i de mer detaljerade förhandlingsdirektiven till kommissionen. Den 7 juni 2023 antog rådet ett beslut om att bemyndiga kommissionen att förhandla om avtalet.

De egentliga förhandlingarna om avtalet inleddes med UK först den 22 maj 2024, men då gjordes inga betydande framsteg i förhandlingarna. Frågan behandlades i arbetsgruppen för Förenade kungariket den 6 september 2024, då arbetsgruppen informerades om att UK hade lämnat in sitt motförslag till avtalstexten och att landet stöder ett ingående av avtalet så snart som möjligt. En kompromisstext som utarbetats mellan kommissionen och UK överlämnades till medlemsstaterna den 25 september 2024. Den 29 oktober 2024 meddelade kommissionen att de tekniska förhandlingarna hade avslutats och att ett förhandlingsresultat hade uppnåtts.

2 Syfte med avtalet

Syftet med avtalet är att förbättra det effektiva genomförandet av EU:s och UK:s konkurrenslagar genom att främja samarbete och samordning i konkurrensfrågor mellan EU:s och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter, å ena sidan, och UK:s konkurrensmyndighet (Competition and Markets Authority, CMA), å andra sidan. Efter UK:s utträde ur Europeiska unionen deltar CMA inte längre i det europeiska nätverket för konkurrensmyndigheter (European Competition Network, ECN), inom vilket Europeiska kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter har ett nära samarbete i konkurrensfrågor. Därför kan Europeiska kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter till exempel inte utbyta konfidentiell information med UK:s konkurrensmyndigheter på samma sätt som de gjorde innan UK lämnade Europeiska unionen.

EU:s centrala mål i förhandlingarna om handels- och samarbetsavtalet¹ var att säkerställa lika villkor (level playing field). EU ansåg att handel och investeringar mellan EU och UK i enlighet med avtalet kräver villkor som garanterar jämlika verksamhetsförutsättningar för öppen och sund konkurrens mellan parterna. När det gäller konkurrenspolitiken förband sig UK att behålla konkurrenslagstiftningen, som innehåller bestämmelser om konkurrensbegränsande avtal och samordnade förfaranden, om missbruk av dominerande ställning och om kontroll av företagskoncentrationer.

Genom kapitlet om konkurrens i handels- och samarbetsavtalet mellan EU och UK inrättas dock inte något nära samarbete som motsvarar samarbetet inom det europeiska nätverket för konkurrensmyndigheter. Men artikel 361 i avtalet möjliggör uttryckligen ingående av ett separat avtal om ett sådant nära samarbete. Det föreslagna avtalet är till sin karaktär ett avtal som kompletterar handels- och samarbetsavtalet mellan EU och UK, och det blir en oskiljaktig del av de samlade bilaterala förbindelser som regleras genom handels- och samarbetsavtalet, såsom den gemensamma förvaltningsstrukturen. Det separata avtalet möjliggör samarbete i fråga om konkurrensbegränsningar mellan företag, misstankar om missbruk av dominerande ställning och tillsyn över företagsförvärv.

Enligt kommissionens rekommendation till rådet av den 11 maj 2021 leder emellertid UK:s geografiska läge och starka ekonomiska band till Europeiska unionen till parallella konkurrensrättsliga fall mellan EU och UK. Under UK:s EU-medlemskap hörde UK:s konkurrensmyndighet till de myndigheter som gjorde flest utredningar av konkurrensbegränsningar som påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Under åren 2017–2019 var UK:s konkurrensmyndighet en av de tre nationella konkurrensmyndigheter som gjorde flest utredningar av konkurrensbegränsande förfaranden.

Eftersom både Europeiska kommissionen och medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter tillämpar EU:s konkurrensregler är det viktigt att alla berörda konkurrensmyndigheter kan samarbeta med varandra. Av denna anledning möjliggörs i avtalet samarbete både mellan Europeiska kommissionen och UK:s konkurrensmyndighet och mellan medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter och UK:s konkurrensmyndighet. Avtalet innehåller också bestämmelser om dataskydd, rätten till försvar och skydd av företagshemligheter och annan konfidentiell information.

Europeiska kommissionen behöver ett uttryckligt tillstånd för överföring av lagligt skyddad information till UK:s konkurrensmyndigheter. Enligt det föreslagna avtalet räcker det inte med icke-bindande instrument, t.ex. ett administrativt samförståndsavtal, för att motivera bristande efterlevnad av bestämmelserna om sekretess i artikel 28 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 och artikel 17 i rådets förordning (EG) nr 139/2004. Ett bindande samförstånd om samarbete som möjliggör överföring av konfidentiell information kan uppnås endast genom ett formellt internationellt avtal.

3 Avtalets huvudsakliga innehåll

Avtalets syfte och definitioner

¹ Avtal om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, EUT L 149, 30.4.2021. Tillgänglig på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A2021A0430%2801%29>

Enligt artikel 1 är syftet med avtalet att främja samarbetet och samordningen mellan unionen och unionens medlemsstaters konkurrensmyndigheter, å ena sidan, och Förenade kungarikets konkurrensmyndigheter, å andra sidan, i konkurrensfrågor för att stärka ett effektivt genomförande av unionens och Förenade kungarikets konkurrenslagstiftning.

Enligt artikel 2, som gäller definitioner, avses med "konkurrensmyndighet" för EU:s del Europeiska kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheter som förtecknas i bilagan till avtalet när dessa sköter uppgifter som omfattas av EU:s konkurrenslagstiftning. För Finlands del nämner bilagan Konkurrens- och konsumentverket. För UK:s del avses med konkurrensmyndighet UK:s konkurrensmyndighet CMA när den sköter uppgifter som omfattas av UK:s konkurrenslagar.

För EU:s del avses med konkurrenslagstiftning artiklarna 101, 102 och 106 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), rådets förordning (EG) nr 139/2004 om kontroll av företagskoncentrationer (den s.k. koncentrationsförordningen) samt kompletterande eller ersättande lagstiftning som har kopplingar till dessa. För UK:s del avses med konkurrenslagstiftning de bestämmelser som nämns i förteckningen i artikel 2.1 b ii. I avtalet avses med "nationella lagar och författningar" (*domestic laws and regulations*) för EU:s del både EU:s och alla medlemsstaters lagar och författningar samt rättspraxis.

Bestämmelserna i avtalet gäller endast samarbete och samordning mellan UK och Europeiska kommissionen eller mellan UK:s och EU:s medlemsstaters nationella konkurrensmyndigheter och är inte tillämpliga på samarbete mellan EU:s medlemsstater och kommissionen.

Samarbetsformer

Enligt artikel 3 ska konkurrensmyndigheterna underrätta varandra om sådana verkställighetsåtgärder som den underrättande konkurrensmyndigheten anser kan påverka den andra partens viktiga intressen. Underrättelsen ska göras utan dröjsmål efter att den första verkställighetsåtgärden offentliggjorts.

Enligt artikel 4 kan konkurrensmyndigheterna komma överens om att samordna sina verkställighetsåtgärder när de undersöker samma förfarande eller förfaranden som hänför sig till varandra. Samordningen kan gälla till exempel överlämnande av frivilliga uppgifter om företag eller fysiska personer. En konkurrensmyndighet som har deltagit i den samordning som avses i artikeln kan när som helst meddela att den kommer att begränsa samordningen eller dra sig ur den.

Artikel 5 ålägger konkurrensmyndigheterna att, inom ramen för de nationella lagar och bestämmelser som är tillämpliga på dem och i den utsträckning som deras egna viktiga intressen kräver det, noggrant beakta varandras viktiga intressen i alla steg av sin tillsynsverksamhet. Om det verkar som om någon av konkurrensmyndigheternas verkställighetsåtgärder kan påverka en annan konkurrensmyndighets viktiga intressen negativt, ska varje berörd konkurrensmyndighet med alla rimliga medel sträva efter att uppnå ett resultat som är ändamålsenligt med tanke på de berörda konkurrensmyndigheternas viktiga intressen.

I artikel 6 föreskrivs om utbyte av information mellan konkurrensmyndigheterna. Konkurrensmyndigheterna får utbyta information med varandra om informationsutbytet är tillåtet enligt tillämpliga nationella lagar och förordningar, inklusive lagar och förordningar om sekretess och dataskydd. Om konkurrensmyndigheter genomför verkställighetsåtgärder som gäller samma ärende, ärenden som är relaterade till varandra eller ärenden som rör ett gemensamt intresse, ska de berörda konkurrensmyndigheterna, på begäran från en av dem,

överväga om de har möjlighet och om de med tanke på sina egna viktiga intressen och rimligt tillgängliga resurser kan ta reda på om en identifierbar juridisk person eller fysisk person som har lämnat konfidentiell information i samband med verkställighetsåtgärder skriftligen samtycker till att denna information utbyts mellan konkurrensmyndigheterna. Konkurrensmyndigheterna behöver inte begära ett sådant samtycke till de delar som ett sådant utbyte av information utan samtycke är tillåtet enligt tillämpliga nationella lagar och förordningar.

Information som utbyts med stöd av avtalet, det faktum att en begäran om informationsutbyte har skickats, mottagits eller besvarats och samarbete i enlighet med detta avtal får unionens konkurrensmyndigheter avslöja för varandra eller UK:s konkurrensmyndigheter för varandra till de delar det enligt nationella lagar och förordningar är tillåtet att lämna ut informationen. För att fullgöra sina informationsskyldigheter enligt protokoll 23, som gäller samarbete mellan övervakningsmyndigheter och som hör till avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, får Europeiska kommissionen också lämna ut sådan information till EFTA:s övervakningsmyndighet som UK:s konkurrensmyndighet lämnat med stöd av avtalet.

Information som utbyts med stöd av avtalet får inte lämnas vidare till andra nationella myndigheter eller till konkurrensmyndigheter i tredjeländer, såvida inte den konkurrensmyndighet som ursprungligen lämnade informationen gett sitt skriftliga förhandsgodkännande för utlämnandet av informationen. Information som utbyts med stöd av avtalet får inte lämnas vidare till en myndighet i ett tredjeland som inte är en konkurrensmyndighet.

Med anledning av avtalet är dock ingen konkurrensmyndighet skyldig att delta i informationsutbyte. Med förbehåll för tillämplig nationell lagstiftning har de vidare utrymme för skönsmässig bedömning vid val av vilken information som ska utbytas. Med stöd av avtalet får personuppgifter lämnas ut endast om både de konkurrensmyndigheter som lämnar ut och de som tar emot uppgifterna har utrett, utreder eller avser att utreda det ärende för vilket personuppgifterna ursprungligen inhämtades.

Bestämmelser om behandling av information

Användningen av information som lämnas ut med stöd av avtalet behandlas närmare i artikel 7. Enligt punkt 1 i denna artikel får information som utbyts användas endast för att genomföra parternas konkurrenslagstiftning. Enligt punkt 2 i artikeln förhindrar det som nämns i punkt 1 inte användningen av information som utbyts i enlighet med det skriftliga förhandsgodkännande som beskrivs i artikel 6 ovan. Information som Europeiska kommissionen lämnat till EFTA:s övervakningsmyndighet och som inte är allmänt tillgänglig information får inte användas för något annat ändamål än för kommissionens genomförande av unionens konkurrenslagstiftning. Punkt 1 i artikeln hindrar inte konkurrensmyndigheterna från att använda information som utbyts med stöd av avtalet för andra ändamål, om det görs i enlighet med samtycke från den konkurrensmyndighet som lämnat informationen.

De mottagande konkurrensmyndigheterna får använda den information som utbyts med stöd av avtalet som bevis endast för tillämpning av konkurrenslagstiftningen på den ärendehelhet för vilken de konkurrensmyndigheter som lämnat informationen ursprungligen inhämtat informationen.

Information som utbyts i enlighet med avtalet får användas som bevis för att påföra sanktioner mot fysiska personer endast om:

a) den lagstiftning som tillämpas av den konkurrensmyndighet som ursprungligen inhämtade informationen föreskriver motsvarande sanktioner för brott mot konkurrenslagstiftningen, eller om det inte finns någon sådan lagstiftning,

b) informationen har ursprungligen inhämtats så att man respekterar samma skyddsnivå för fysiska personers försvarsrätt som den myndighet som tar emot informationen enligt sina regler ska iaktta. Men i detta fall kan den mottagande myndigheten inte använda den utbytta informationen för utdömande av frihetsstraff.

De konkurrensmyndigheter som lämnar ut information kan precisera villkor för användningen av informationen. De mottagande konkurrensmyndigheterna får inte använda denna information i strid med dessa villkor utan ett särskilt skriftligt förhandsmedgivande från de konkurrensmyndigheter som lämnat ut informationen.

Artikel 8 föreskriver om sekretess för information. Enligt artikeln ska konkurrensmyndigheterna upprätthålla sekretessen för icke-offentlig information som utbyts enligt avtalet, inklusive information om en begäran om informationsutbyte, om inte annat överenskomms. Om de mottagande konkurrensmyndigheternas nationella lagar eller förordningar tillåter avslöjande av information (*disclosure*) eller kräver att information avslöjas, ska den mottagande konkurrensmyndigheten utan dröjsmål underrätta den konkurrensmyndighet som lämnat informationen om saken. Berörda konkurrensmyndigheter ska i nära samarbete vidta åtgärder för att begränsa avslöjandet av information som utbyts enligt avtalet till vad som är nödvändigt för att fullgöra den lagstadgade skyldigheten. Bestämmelserna i artikeln hindrar inte att information lämnas ut om informationen tidigare har röjts för allmänheten under omständigheter som inte strider mot bestämmelserna i avtalet.

Enligt artikel 9 ska de konkurrensmyndigheter som tagit emot information efter att ha fått kännedom om att den utbytta informationen av misstag har använts eller lämnats ut i strid med bestämmelserna i avtalet utan dröjsmål underrätta de konkurrensmyndigheter som lämnat informationen om saken. De konkurrensmyndigheter som deltar i informationsutbytet ska utan dröjsmål vidta lämpliga åtgärder för att minimera de skador som sådan användning eller sådant utlämnande av information orsakar.

Behandlingen av information som utbyts med stöd av avtalet berörs också i artikel 14.6, som innehåller slutbestämmelserna. Enligt denna artikel ska information som utbyts med stöd av avtalet även efter att avtalet sagts upp skyddas enligt artiklarna 6–9.

Övriga bestämmelser

Enligt artikel 10 kan Europeiska kommissionen och UK:s konkurrensmyndighet vid behov föra en dialog om tekniska frågor relaterade till avtalet. I dialogen kan också vilken som helst av de nationella konkurrensmyndigheter som anges i bilagan till avtalet inkluderas.

I artikel 11 föreskrivs om översyn av avtalet. Enligt artikeln ska parterna för att vidareutveckla sitt samarbete gemensamt genomföra en översyn av avtalets genomförande inom två år från det att avtalet trätt i kraft. För att inleda översynen krävs en begäran från en av parterna.

Artikel 12 gäller avtalets förhållande till gällande lagstiftning. Enligt artikeln ålägger inte bestämmelserna i avtalet konkurrensmyndigheterna att vidta åtgärder som strider mot nationella lagar och bestämmelser eller som kräver att dessa ändras, och de hindrar inte konkurrensmyndigheterna från att vidta åtgärder som krävs enligt nationella lagar och bestämmelser.

Enligt artikel 13 kan kommunikation enligt avtalet ske med enkla medel, såsom e-post. Detta påverkar inte konkurrensmyndigheternas möjligheter att komma överens om annat och inte heller ett eventuellt behov av att använda skyddsmetoder vid utbyte av information. Begäran om översyn av avtalet enligt artikel 11 ska göras skriftligen genom diplomatiska kanaler mellan parterna.

Artikel 14 innehåller slutbestämmelserna. Enligt punkt 1 ska båda avtalsparterna godkänna avtalet i enlighet med sina egna förfaranden, och när dessa förfaranden är slutförda ska parterna underrätta varandra om saken.

I punkt 2 föreskrivs om avtalets ikraftträdande. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månad som följer på den månad då den sista underrättelsen som avses i punkt 1 har gjorts.

Enligt punkt 3 gäller avtalet i 60 dagar från den dag då endera parten skriftligen meddelat den andra parten att den önskar säga upp avtalet.

Enligt punkt 4 hör avtalet inte till tillämpningsområdet för avdelning I (Tvistlösning) i del sex (Tvistlösning och övergripande bestämmelser) i handels- och samarbetsavtalet.

Enligt punkt 5 sägs detta avtal upp enligt artikel 779 i handels- och samarbetsavtalet när detta avtal upphör.

Enligt punkt 6 ska man även efter att avtalet sagts upp skydda all information som utbytt med stöd av avtalet i enlighet med det skydd och de skyddsåtgärder som anges i artiklarna 6–9 i avtalet.

4 Avtalets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Rättslig grund

På unionens vägnar förs förhandlingarna om avtalet i enlighet med det förfarande som föreskrivs i artikel 218 i EUF-fördraget. Den förfarandemässiga rättsliga grunden för förhandlingsmandatet och förhandlingsdirektiven är artikel 218.3 och 218.4 i EUF-fördraget. Den förfarandemässiga rättsliga grunden för undertecknandet av avtalet är artikel 218.5 i EUF-fördraget och för ingåendet av avtalet artikel 218.6 i EUF-fördraget.

Den materiella rättsliga grunden kan fastställas exakt först utifrån den slutliga avtalstexten, när rådet behandlar kommissionens förslag till rådets beslut att bemyndiga undertecknande av avtalet. Artiklarna 103 och 352 i EUF-fördraget har i allmänhet använts som rättslig grund för EU:s internationella samarbetsavtal på konkurrensområdet. Den rättsliga grunden för genomförandet av konkurrensreglerna i artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget är artikel 103 i EUF-fördraget. Avtalet omfattar även samarbete vid undersökning av företagskoncentrationer och vid kontroll av företagskoncentrationer. Om kontrollen har rådet utfärdat förordningen (EG) nr 139/2004, och den rättsliga grunden för denna förordning är artikel 352 i EUF-fördraget. Dessa rättsliga grunder användes också i det beslut av rådet som bemyndigade kommissionen att inleda förhandlingarna i fråga. Att kombinera dessa rättsliga grunder, vilket statsrådet kan godkänna, skulle innebära att rådet måste fatta sitt beslut enhälligt och att avtalet kan ingås endast om Europaparlamentet godkänner det.

Subsidiaritetsprincipen

Avtalet har kopplingar till de konkurrensregler som är nödvändiga för att den inre marknaden ska fungera. Enligt artikel 3.1 b i EUF-fördraget ska unionen ha exklusiv befogenhet för fastställandet av de konkurrensregler som är nödvändiga för den inre marknads funktion, varför subsidiaritetsprincipen inte är tillämplig.

Proportionalitetsprincipen

Avtalet går inte utöver vad som är nödvändigt för att nå målet om ett närmare samarbete mellan Europeiska kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna, å ena sidan, och Förenade kungarikets konkurrensmyndigheter, å andra sidan. Vid utlämnande av konfidentiell information till en myndighet i ett tredjeland behöver Europeiska kommissionen ett uttryckligt tillstånd att inte följa bestämmelserna om sekretessplikt i artikel 28 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 och artikel 17 i rådets förordning (EG) nr 139/2004. Detta tillstånd och fastställandet av kriterierna för informationsutbytet mellan Europeiska kommissionen och Förenade kungarikets konkurrensmyndigheter kräver ett internationellt avtal mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket.

Avtalet reglerar Europeiska kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas samarbete med Förenade kungarikets konkurrensmyndigheter. Det gäller fall där man inom unionen tillämpar artiklarna 101 och 102 i EUF-fördraget, antingen exklusivt eller parallellt med en medlemsstats nationella konkurrenslagstiftning, eller rådets förordning (EG) nr 139/2004. Om de nationella konkurrensmyndigheterna inte skulle inkluderas i avtalets tillämpningsområde skulle varje medlemsstat vara tvungen att ingå ett separat avtal med Förenade kungariket för att kunna samarbeta med Förenade kungarikets konkurrensmyndigheter. Därför kan avtalet anses vara en proportionell och effektiv lösning som möjliggör samarbete mellan alla berörda konkurrensmyndigheter.

5 Avtalets konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Avtalet gör det möjligt för Europeiska kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna att ha ett nära samarbete med Förenade kungarikets konkurrensmyndighet CMA. Avtalet bedöms inte ha några direkta ekonomiska konsekvenser, eftersom det inte ålägger Europeiska kommissionen, konkurrensmyndigheterna i EU:s medlemsstater eller UK:s konkurrensmyndighet att samarbeta, utan endast ger möjlighet till det.

Motiveringsdelen i kommissionens förslag av den 11 maj 2021 innehåller en bedömning av avtalets eventuella konsekvenser. Enligt kommissionens bedömning kommer konsekvenserna för EU:s konsumenter sannolikt att vara positiva, eftersom konkurrensmyndigheternas samarbete förbättrar möjligheterna att upptäcka och ingripa vid överträdelser av konkurrensreglerna och i företagsförvärv som är skadliga med tanke på konkurrensens funktion. Detta i sin tur påskyndar avgöranden av ärenden och ökar den avskräckande effekten. Enligt kommissionens bedömning kan även europeiska företag anses dra nytta av avtalet, som säkerställer mer enhetliga konkurrensregler och samordning av de olika konkurrensmyndigheternas tillämpningsförfaranden.

Enligt kommissionens bedömning kan resultaten av ett effektivare genomförande av konkurrenslagstiftningen ha en positiv inverkan även på andra politikområden. Om marknaden till exempel är mer öppen och konkurrenskraftig konkurrerar företagen mer fritt på sina egna meriter, vilket kan främja skapandet av arbetstillfällen. Dessutom främjar konkurrens innovation, vilket kan ge upphov till mer miljövänlig teknik. Tack vare konkurrens har

konsumenterna också fler valmöjligheter till lägre priser. De lägre priserna kan i sin tur underlätta gröna investeringar.

Konsekvenser för myndigheterna

Avtalet har konsekvenser främst för Europeiska kommissionen, UK:s konkurrensmyndighet CMA och de nationella konkurrensmyndigheterna i EU:s medlemsstater. Med anledning av avtalet kan konkurrensmyndigheterna utbyta information med varandra och samordna sina genomförandeåtgärder trots UK:s utträde ur EU.

6 Avtalets förhållande till Finlands lagstiftning, grundlagen och de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Enligt statsrådets bedömning kommer avtalet att innehålla endast bestämmelser som faller under EU:s exklusiva befogenhet, och därmed ska avtalet ingås som ett så kallat unionsavtal.

Enligt avtalets artikel 6.1, som gäller informationsutbyte, får konkurrensmyndigheterna utbyta information med varandra, om informationsutbytet är tillåtet enligt de lagar och förordningar som tillämpas på myndigheterna, inklusive lagar och förordningar om konfidentialitet för information och om dataskydd. Enligt punkt 5 i artikeln är konkurrensmyndigheterna inte skyldiga att utbyta information med varandra, och enligt artikel 12 i avtalet är konkurrensmyndigheterna inte skyldiga att på grundval av avtalet genomföra åtgärder som strider mot nationella lagar eller bestämmelser som är tillämpliga på konkurrensmyndigheterna. Eftersom avtalet inte innehåller bestämmelser som möjliggör utbyte av konfidentiell information mellan konkurrensmyndigheterna, avgör de nationella bestämmelserna huruvida Konkurrens- och konsumentverket (KKV) kan lämna ut konfidentiell information till CMA.

Bestämmelser om KKV:s behörighet att lämna ut sekretessbelagda handlingar till en konkurrensmyndighet i ett annat land finns i 40 § i konkurrenslagen (948/2011):

40 §

Utlämnande av handlingar till konkurrensmyndigheterna i ett annat land

Bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda handlingar som innehas av Konkurrens- och konsumentverket till en utländsk konkurrensmyndighet finns i 30 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. får Konkurrens- och konsumentverket lämna ut en sekretessbelagd handling som innehas av verket till en konkurrensmyndighet i ett annat nordiskt land i enlighet med bestämmelserna i det nordiska avtalet om samarbete i konkurrensfrågor.

Konkurrens- och konsumentverket har rätt att utbyta information med en konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat, och denna information får användas som bevis, med förbehåll för de skyddsåtgärder som fastställs i artikel 12 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget.

I den paragraf som 40 § 1 mom. i konkurrenslagen hänvisar till, det vill säga 30 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen), föreskrivs följande:

30 §

Rätt att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till utländska myndigheter och internationella organ

Utöver vad som särskilt bestäms i lag kan en myndighet lämna ut uppgifter ur en sekretessbelagd handling till en utländsk myndighet eller ett internationellt organ, om samarbetet mellan den utländska och den finska myndigheten regleras i en för Finland bindande internationell överenskommelse eller föreskrivs i en rättsakt som är bindande för Finland och om uppgifter ur handlingen enligt denna lag kan lämnas ut till den finska myndighet som bedriver samarbetet.

Avtalet mellan Europeiska unionen och UK om samarbete och informationsutbyte i konkurrensfrågor är till sin karaktär ett sådant internationellt avtal som avses i 30 § i offentlighetslagen, men avtalet innehåller inte några bestämmelser som skulle möjliggöra utbyte av sekretessbelagda uppgifter mellan konkurrensmyndigheter. KKV:s möjlighet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till CMA grundas därför på nationell lagstiftning.

I 26 § i offentlighetslagen föreskrivs om allmänna grunder för utlämnande av sekretessbelagda uppgifter. Enligt 1 mom. i denna paragraf kan en myndighet lämna ut uppgifter

- 1) om i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter, eller
- 2) när sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut.

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter på grundval av samtycke regleras även i 29 § i offentlighetslagen, en paragraf som gäller utlämnande av sekretessbelagda uppgifter till en annan myndighet. Enligt 1 mom. i denna paragraf kan en myndighet till en annan myndighet lämna ut uppgifter ur sekretessbelagda handlingar, om

- 1) i lag särskilt tagits in uttryckliga bestämmelser om rätten att lämna ut eller att få uppgifter,
- 2) sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att uppgifter lämnas ut,
- 3) handlingen behövs vid behandlingen av ett förhandsbesked, ett förhandsavgörande, sökande av ändring i ett myndighetsbeslut, en klagan med anledning av en åtgärd, ett underställt ärende eller av besvär som anförts hos ett internationellt lagskipnings- eller undersökningsorgan, eller
- 4) uppgiften behövs för att ett enskilt övervaknings- eller tillsynsuppdrag som är riktat mot en myndighet skall kunna utföras.

Informationsutbyte som grundar sig på samtycke nämns också i avtalets bestämmelser. Enligt artikel 6.2 i avtalet ska konkurrensmyndigheter som genomför verkställighetsåtgärder som gäller samma ärende, ärenden som är relaterade till varandra eller ärenden som rör ett gemensamt intresse, på begäran från en av dem, överväga om de har möjlighet och om de med tanke på sina egna viktiga intressen och rimligt tillgängliga resurser kan ta reda på om en identifierbar juridisk person eller fysisk person som har lämnat konfidentiell information i samband med verkställighetsåtgärder skriftligen samtycker till att denna information utbyts mellan konkurrensmyndigheterna. Konkurrensmyndigheterna behöver inte begära ett sådant

samtycke, om det enligt nationella bestämmelser är möjligt att utbyta konfidentiell information utan samtycke.

På grund av ovan beskrivna konkurrens- och offentlighetslagar skulle KKV kunna lämna konfidentiell information till CMA, åtminstone i de situationer då sekretessplikt har föreskrivits till skydd för någons intressen och denne samtycker till att information lämnas ut. Enligt KKV:s bedömningar rör det mesta av samarbetet med CMA tillsyn över företagsförvärv, och i fråga om dessa skulle informationsutbyte baserat på samtycke vara tillräckligt för att säkerställa att samarbetet fungerar, eftersom parterna i ett företagsförvärv har ett klart intresse av att främja genomförandet av processen i samband med tillsyn över företagsförvärvet. Däremot kan det anses vara något osäkert om erforderligt samtycke skulle erhållas till exempel för att möjliggöra konkurrensmyndigheternas samarbete i exempelvis ett kartellfall, eftersom företag som misstänks delta i en kartell inte har något motsvarande intresse av att främja konkurrensmyndigheternas utredningar.

Samarbete mellan kommissionen och CMA samt mellan medlemsstaternas nationella konkurrensmyndigheter och CMA baserat på avtalet innebär i praktiken att möjliggöra informationsutbyte. Enligt avtalets artikel 6 får konkurrensmyndigheterna utbyta information med varandra, om informationsutbytet är tillåtet enligt de lagar och förordningar som tillämpas på myndigheterna, inklusive lagar och förordningar om konfidentialitet för information och om dataskydd. I artikel 12 i avtalet framhålls å andra sidan att avtalet inte kräver att konkurrensmyndigheterna gör något som skulle strida mot de nationella lagar eller förordningar som är tillämpliga på dem, och avtalet kräver inga ändringar av nationell lagstiftning.

Till följd av ovan nämnda bestämmelser i artiklarna 6 och 12 i avtalet bestäms således KKV:s befogenhet att lämna ut sekretessbelagda uppgifter utifrån gällande nationella bestämmelser, och avtalet kräver inte ändringar eller kompletteringar av gällande nationella bestämmelser. Avtalets bestämmelser är därför inte problematiska med avseende på grundlagen.

7 Ålands behörighet

Enligt 27 § 1 mom. 10 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om främjande av konkurrens.

8 Behandlingen av avtalet i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Den 11 maj 2021 gav kommissionen rådet en rekommendation till rådets beslut om att bemyndiga kommissionen att inleda förhandlingar om avtalet. Den 10 maj 2023 nådde arbetsgruppen för Förenade kungariket enighet om innehållet i rådets beslut om att inleda förhandlingar och i de mer detaljerade förhandlingsdirektiven. Den 7 juni 2023 antog rådet ett beslut om att bemyndiga kommissionen att förhandla om avtalet.

Ett utkast till kompromisstext som förhandlats fram mellan kommissionen och UK överlämnades till medlemsstaterna den 25 september 2024. Det finns ingen mer detaljerad information om tidsplanen för rådets överläggningar, och kommissionen har ännu inte gett rådet sitt förslag till beslut om undertecknande och ingående av avtalet.

Europaparlamentet har hållits informerat i enlighet med artikel 218.10 i EUF-fördraget. För ingående av avtalet krävs Europaparlamentets godkännande. Tidsplanen för behandlingen är inte ännu känd.

De övriga medlemsstaternas officiella ståndpunkter om utkastet till avtal som lämnades den 25 september 2024 är inte ännu kända. Medlemsstaterna har generellt förhållit sig positiva i frågan och ansett att avtalet med UK är nödvändigt.

9 Nationell behandling av avtalet

Arbets- och näringsministeriet har berett ärendet i samarbete med utrikesministeriet. I fråga om tolkningen av offentlighetslagens bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter har justitieministeriet kontaktats. U-skrivelsen har behandlats den 7–13 november i ett skriftligt förfarande i sektionen för konkurrens, statligt stöd och upphandling (EU12).

Om kommissionens förslag om bemyndigande för förhandlingarna om avtalet lämnades en E-skrivelse till riksdagen den 22 juni 2021 ([E 83/2021 vp](#)). Riksdagens ekonomiutskott beslutade den 8 september 2021 att inga åtgärder vidtas i ärendet.

10 Undertecknande, provisorisk tillämpning och ikraftträdande av avtalet

Eftersom förhandlingarna ännu pågår finns det ingen information om när avtalet ska undertecknas.

Enligt artikel 14 i det nuvarande avtalsutkastet träder avtalet i kraft den första dagen i den andra månad som följer på den månad då den sista underrättelsen som avses i punkt 1 har gjorts.

11 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stöder ingående av ett avtal om samarbete och informationsutbyte i konkurrensfrågor mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

Statsrådet anser det vara viktigt att Europeiska unionen möjliggör det i avtalet avsedda samarbetet mellan EU-kommissionen och CMA samt mellan medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och CMA för att säkerställa att konkurrensen fungerar på den inre marknaden.